

XI Українська олімпіада з лінгвістики

9 і 10 березня 2024 р.

**Розв'язки задач особистого туру**

Вікі молодші класи

Прості поняття:

Завдання	Слово	Переклад
1	<b>atsinha</b>	жінка
1	<b>hin'u</b>	чоловік ( <i>стать</i> )
1	<b>(la)wemek</b>	старий
—	<b>toch'efwa</b>	одружений
1	<b>tsun'ataj</b>	баран
2	<b>yel'ataj</b>	кінь

Складені поняття:

Завдання	Вираз	Буквально	Переклад
3	<b>atsinha wemek</b>	<i>стара жінка</i>	баба
1	<b>hin'u wemek</b>	<i>старий чоловік</i>	дід
1	<b>toch'efwa atsinha</b>	<i>одружена жінка</i>	дружина
2	<b>toch'efwa hin'u</b>	<i>одружений чоловік</i>	чоловік ( <i>подружній статус</i> )
3	<b>tsun'ataj atsinha</b>	<i>жінка-баран</i>	вівця
1	<b>yel'ataj atsinha</b>	<i>жінка-кінь</i>	кобила

Тикуна старші класи

Структура словосполучення: означення, що закінчується на **-arü**, далі означуваний іменник. Деякі вирази утворюються як два рівноцінних слова зі сполучником **i** між ними.

Наводимо значення окремо всіх слів та всіх виразів, що трапляються в задачі:

Завдання	Слово	Переклад
1	chixexũ	зло
1	nacüma	поведінка
1	nacümagü	культура
1	nataru	Різдво
1	nũxcümaũxũ	старий
1	ore	притча
2	tauemasü	місяць
2	Tupana	Бог
3	Tupanachiga	Великдень
3	tũxũ	глечик
1	ümatüruxũ	письменник
3	üruxũ	творець
1	wiyae	пісня

Завдання	Вираз	Буквально	Переклад
1	chixexũ i nacüma	зло i поведінка	негідний
2	chixexũarü üruхũ	творець зла	злодій
1	nataruarü tauemasü	місяць Різдва	грудень
3	nataruarü wiyae	пісня Різдва	колядка
1	nũxcümaũxũ i nacümagü	старий i культура	традиції
1	nũxcümaũxũ i ore	старий i притча	легенда
1	nũxcümaũxũ i orearü ümatüruxũ	письменник легенд	історик
1	orearü üruхũ	творець притч	проповідник
1	Tupanaarü Ore	притча Бога	Біблія
1	Tupanachigaarü tauemasü	місяць Великодня	квітень
1	tũxũarü üruхũ	творець глечиків	гончар
1	wiyaearü ümatüruxũ	письменник пісень	композитор

## Гугу-ялангі    молодші та старші класи

Форми називного відмінка кожного зі слів, які вважатимемо їхніми основами:

<b>badur</b>	волосінь
<b>buray</b>	джерело
<b>burrir</b>	острів
<b>dajaliy</b>	глибока вода
<b>dubuy</b>	альціон

<b>jarramali</b>	гроза
<b>kadar</b>	валабі
<b>kiju</b>	мангровий краб
<b>kukur</b>	пацюк
<b>kulji</b>	камінь

<b>ngiwa</b>	мурена
<b>ngujay</b>	пр. черепаха
<b>ngurrku</b>	сова-голконіг
<b>wungar</b>	сонце
<b>yibuy</b>	каламус

Іменники діляться на три відміни залежно від останнього звука основи. Кожна відміна має свою схему (парадигму) відмінювання, яка передбачає приписування до основи відповідного суфікса, наведеного у таблиці нижче.

Через *V* у таблиці позначено голосну *a* або *u*. Вибір такої голосної залежить від того, яка голосна була останньою в основі: якщо останньою голосною основи є *u*, то  $V = u$ , а інакше (якщо остання голосна основи — *a* або *i*) маємо  $V = a$ . Подібне явище називається в лінгвістиці *гармонією голосних*.

	Давальний	Орудний	Місцевий
основа на голосний	<b>-kV</b>	<b>-bu</b>	<b>-ngV</b>
основа на <b>-r</b>	<b>-VkV</b>	<b>-Vbu</b>	<b>-V</b>
основа на <b>-y</b>	<b>-ngkV</b>	<b>-njV</b>	<b>-mbV</b>

### Завдання 1:

<b>badur</b>	волосінь
<b>dubuyumbu</b>	у/на альціоні
<b>jarramalibu</b>	грозою
<b>kijuku</b>	мангровому крабу
<b>kukuru</b>	у/на пацюку
<b>ngujayngka</b>	пр. черепаці

### Завдання 2:

у/на валабі	<b>kadara</b>
каламусові	<b>yibuyngku</b>
сова-голконіг	<b>ngurrku</b>
муреною	<b>ngiwabu</b>
сонцю	<b>wungaraka</b>
пр. черепахою	<b>ngujaynja</b>

## Цезька мова *молодші та старші класи*

Більшість дієслів звуконаслідувальні. Дієслова мають суфікси **-лї-**, **-лїад-**, **-над-**, **-улї-**, які при творенні іменників міняються на **-ни**. Крім того, **-в-** перед **-ни** переходить у **-п-**.

Форми **хїавлї-** та **навлї-** відновлюються завдяки спостереженню, що вони мають нагадувати звуки, які видають тварини (порівняйте з українськими *гав, няв*). Крім того, основи, що імітують звуки тварин, типово закінчуються на **-лї-**.

Відповіді:

Дієслівний корінь	Іменник	Переклад
зекълї-	1) зекъни	2) смикатися
чачалїад-	3) чачани	кричати
тїекнад-	4) тїекни	5) тїкати
зузулї-	6) зузни	7) дзижчати
къокълї-	8) къокълїни	9) кудкудакати
10) хїавлї-	хїапни	11) гавкати
беїгїелї-	беїгїени	12) бекати
къваїкъваїлї-	къваїкъваїни	13) квакати
14) навлї-	напни	15) нявчати

## Тайська мова *молодші та старші класи*

У наведеному нижче розв'язку слова тайської мови вказано у двох варіантах: чорним кольором — основний запис (варіант задачі для старших класів), сірим — спрощений запис (варіант задачі для молодших класів).

Будова речення: *той, кого описує речення + частка майбутнього часу (якщо є) + частка заперечення (якщо є) + дієслово + інший аргумент дієслова.*

Будова іменної групи: *іменник + прикметник (якщо є) + класифікатор (якщо наявне вказівне слово) + вказівне слово (якщо є).* Якщо вказівного слова немає, речення інтерпретується у загальному сенсі, що в перекладах українською, де це могло б створити неоднозначність, відображено формами множини відповідних іменників.

Вказівні слова	
<b>ní</b> nii	цей
<b>nán</b> nan	той

Класифікатори (категорії іменників)	
<b>khon</b> khon	звичайні люди
<b>phráʔʔoŋ</b> phraqʔʔon	особи королівської крові
<b>tua</b> tua	тварини

Граматичні частки	
<b>càʔ</b> caʔ	майбутній час
<b>mây</b> may	заперечення

Іменники			
<b>ʔaahǎan</b> qaahaan	їжа	<b>khèek</b> kheek	гість
<b>càkkràʔphát</b> cakkraqphat	імператор	<b>máa</b> maa	кінь
<b>cáw chaay</b> saw chaay	принц	<b>pháyaabaan</b> phayaabaan	медсестра
<b>cáw yǐŋ</b> saw yin	принцеса	<b>phráʔ raachíʔnii</b> phraq raachiʔnii	королева
<b>cau</b> cau	серце	<b>phûu chaay</b> phuu chaay	чоловік
<b>hǎa</b> hua	голова	<b>phûu yǐŋ</b> phuu yin	жінка
<b>kàʔsàt</b> kaʔsat	монарх	<b>sǎaw</b> saaw	дівчина
<b>kàwii</b> kawii	поет	<b>sùʔnák</b> suʔnak	собака
<b>kày</b> kay	курка	<b>tiaŋ</b> tian	ліжко

Дієслова та утворені від них прикметники			
набридати	<b>b̀ua</b> bua	<b>n̄a b̀ua</b> naa bua	нудний
подобатися	<b>ch̄əp</b> choop	—	
їсти	<b>kin</b> kin	<b>n̄a kin</b> naa kin	апетитний
ненавидіти	<b>kliat</b> kliat	<b>n̄a kliat</b> naa kliat	бридкий
боятися	<b>klua</b> klua	<b>n̄a klua</b> naa klua	страшний
боліти	<b>p̀uat</b> puat	—	
цікавити	<b>s̄on</b> son	<b>n̄a s̄on</b> naa son	цікавий
жаліти	<b>s̄on̄s̄aan</b> sonsaan	<b>n̄a s̄on̄s̄aan</b> naa sonsaan	бідолашний

Прості прикметники та утворені від них складені прикметники з компонентом <i>голова</i>			
хороший	<b>dii</b> dii	<b>h̄ua dii</b> hua dii	розумний
старий	<b>k̀aw</b> kaw	<b>h̄ua k̀aw</b> hua kaw	консервативний
твердий	<b>kh̄əŋ</b> khen	<b>h̄ua kh̄əŋ</b> hua khen	упертий
високий	<b>s̄uŋ</b> suun	<b>h̄ua s̄uŋ</b> hua suun	гордовитий

Прості прикметники та утворені від них складені прикметники з компонентом <i>серце</i>			
хороший	<b>dii</b> dii	<b>cau dii</b> cau dii	добрий
гарячий	<b>r̄óŋ</b> roon	<b>cau r̄óŋ</b> cau roon	нетерплячий
холодний	<b>yen</b> yen	<b>cau yen</b> cau yen	спокійний

### Завдання 1:

- Тій бідолашній принцесі не подобається ця курка.
- 11 **Câw yǐŋ nâa sǒŋsǎan phráʔʔoŋ nán mây chǒp kày tua níi.**  
Caw yin naa sonsaan phraqqon nan may choop kay tua nii.
- Того гостя цікавлять хороші поети.
- 12 **Khèek khon nán sǒn kàwii dii.**  
Kheek khon nan son kawii dii.
- Цей страшний імператор ненавидить старі ліжка.
- 13 **Càkkràʔphát nâa klua phráʔʔoŋ níi kliat tian kàw.**  
Cakkraphat naa klua phraqqon nii kliat tian kaw.
- Цій нетерплячій дівчині набридне той гордовитий чоловік.
- 14 **Sǎaw cay rǒn khon níi càʔ bùa phûu chaay hǔa sǔuŋ khon nán.**  
Saaw cay roon khon nii caq bua phuu chaay hua suun khon nan.
- У тієї доброї медсестри болить голова.
- 15 **Pháyaabaan cay dii khon nán pùat hǔa.**  
Phayaabaan cay dii khon nan puat hua.
- Цей собака не їсть гарячої їжі.
- 16 **Sùʔnák tua níi mây kin ʔaahǎan rǒn.**  
Suqnak tua nii may kin qaahaan roon.
- Той розумний кінь не злякається цього бридкого монарха.
- 17 **Máa hǔa dii tua nán càʔ mây klua kàʔsàt nâa kliat phráʔʔoŋ níi.**  
Maa hua dii tua nan caq may klua kaqsat naa kliat phraqqon nii.

### Завдання 2:

- Câw chaay phráʔʔoŋ níi sǒŋsǎan phûu yǐŋ cay yen khon nán.**
- 18 **Caw chaay phraqqon nii sonsaan phuu yin cay yen khon nan.**  
Цей принц жаліє ту спокійну жінку.